

Studieplan

Studieplan för boken Inshallah – Konflikten mellan Israel och Palestina

En bok av fotografen/journalisten Donald Boström

Övriga texter av Lars Boström, Cordelia Edvardson,
Per Gahrton, Jan Guillou, Thomas Hammarberg,
Per Jönsson, Peter Löfgren, Lena Lönnqvist, Bengt
Nilsson, Göran Rosenberg, Seppo Sinimaa, Cecilia
Uddén

Lena Lönnqvist

sensus
STUDIEFÖRBUND

Studieplan för boken

Inshallah

Konflikten mellan Israel och Palestina

Läsare av boken Inshallah upplever sanningen i uttrycket: *En bild säger mer än tusen ord*. Donald Boströms bilder fascinerar, men också skrämmar och skapar sorg. De påverkar med säkerhet den engagerade läsaren.

Genom Donald Boströms bilder möter man både palestinska barn och judiska ungdomar, skadade och döende offer i konflikten, men också kämpande och förhoppningsfulla människor, som i bildens form ger budskapet att ”vi ger inte upp hoppet om självständighet och fred”. Här finns politiska ledare, vars ansikten är kända över världen, men också anonyma familjer i flyktingläger, som i generation efter generation lever i konfliktens skugga.

Inshallah har inte bara bilder utan även berättelser och analyser med ord. Med Donald Boström själv inräknad är det tretton författare som delat med sig av sina erfarenheter och sina känslor för Israel/Palestina-området och för de två folk som där delar på samma lilla landyta. Alla skribenter har stor erfarenhet av Israel-Palestina och många sidor av konflikten blir belysta i boken.

Den här studieplanen är skriven med pocketupplagan som utgångspunkt, men den först utgivna Inshallah kan till stor del användas. Det som skiljer pocketboken från den först utgivna boken är följande.

Tre nya kapitel har tillkommit: *Självordsbombare* av Cordelia Edvardson, *Förstörelsen av Palestina* av Thomas Hammarberg och *Jenin, april 2002* av Per Jönsson. Borttaget är kapitlet *Fredsprocessen* av Nathan Shachar.

Inshallah är värd att fördjupa sig i. Den grupp personer som bestämt sig för att studera palestinernas och israelers situation, kan här få en bra bredd på kunskapen och de svåra frågorna belysta från både israeliskt och palestinskt håll.

Denna enkla studieplan ger tips på hur man kan lägga upp ett studium av Inshallah och ger lite förslag på kompletterande litteratur.

Förslag:

- 1) Inför varje träff, läs ett eller flera av de föreslagna avsnitten nedan.
- 2) Låt bilderna hjälpa till i samtalen.
Var och en väljer en bild han/hon tycker om eller reagerar på och presenterar den i gruppen.
Fundera på vilka känslor en bild väcker.
Och varför – vad är det i bilden som en betraktare reagerar på? Diskutera!
- 3) För att inte fastna i endast en fråga för länge, kan man följa de frågor som finns till varje avsnitt i den här studieplanen.

Förslag till studieplanering:

(Sidhänvisningar till pocketupplagan. Inom parentes: hänvisning till första upplagan av Inshallah.)

1. Historien bakom. Det stora sveket

Kapitel: Inledning av Donald Boström sid. 11-15 (första upplagan sid. 7-8)

Kapitel: Återvändandet av Per Gahrton sid. 43-52 (första upplagan sid. 37-45)

Kapitel: Intifadan 1 av Cordelia Edvardson sid. 113-116 (första upplagan sid. 101-103)

Kapitel: Antisemitism som vapen av Jan Guillou sid. 397-414 (första upplagan sid. 293-310)

2. Ledarskapets betydelse

Kapitel: Mordet på premiärministern av Bengt Nilsson sid. 331-335 (första upplagan sid. 253-256)

Kapitel: Arafat – mannen och myten av Peter Löfgren sid. 375-383 (första upplagan sid. 271-279)

3. Vardagsliv med förhinder

Kapitel: Snickaren Hus av Donald Boström sid. 167-172 (första upplagan sid. 153-157)

Kapitel: Khadija väljer sitt liv av Lena Lönnqvist sid. 179-184 (första upplagan sid. 163-167)

Kapitel: Själmordsbombare av Cordelia Edvardson sid. 239-243 (ej med i första upplagan)

Kapitel: Jenin, april 2002 av Per Jönsson sid. 347-350 (ej med i första upplagan)

4. Israeliska bosättningar där palestinsk stat ska byggas

Kapitel: Ett möjligt Israel? av Göran Rosenberg sid. 17-24 (första upplagan sid. 11-17)

Kapitel: Drömmen om Israel av Seppo Sinimaa sid. 85-91 (första upplagan sid. 77-82)

5. Inshallah betyder ”Om Gud vill”, men är detta vad Gud vill?

Kapitel: Heliga Natt av Donald Boström sid. 223-227 (första upplagan sid. 205-209)

Kapitel: Jerusalem av Cecilia Uddén sid. 189-201 (första upplagan sid. 171-183)

6. Fredsprocess utan fred i sikte

Kapitel: Intifadan 2 av Cordelia Edvardson sid. 137-139 (första upplagan sid. 123-125)

Kapitel: Fredens Dag av Lars Boström sid. 321-322 (första upplagan sid. 243-244)

Kapitel: Förstörelsen av Palestina av Thomas Hammarberg (ej med i första upplagan)

I. Historien bakom. Det stora sveket

Kapitel: Inledning av Donald Boström sid. 11-15 (första upplagan sid. 7-8)

Kapitel: Återvändandet av Per Gahrton sid. 43-52 (första upplagan sid. 37-45)

Kapitel: Intifadan 1 av Cordelia Edvardson sid. 113-116 (första upplagan sid. 101-103)

Kapitel: Antisemitism som vapen av Jan Guillou sid. 397-414 (första upplagan sid. 293-310)

MELLANÖSTERNKONFLIKTENS HISTORIA

”En konflikt som exploderade 1948” skriver Donald Boström. År 1948 bildades Israel och därmed blev sveket mot palestinierna ett faktum. Det sades i Europa och USA att *här mötte ett land utan folk ett folk utan land*, men sanningen var den att det fanns en arabisk befolkning i landet, palestinierna, även om landet inte fick kallas Palestina och inte hade självbestämmande. Den arabiska befolkningen levde då tillsammans med en minoritet judar och dessa två folks liv tillsammans fungerade väl – tills den stora inflyttningen av judar kom, med det politiska målet att skapa en judisk stat.

- Man kan fundera på hur landet skulle ha utvecklats om den nyinflyttade judiska befolkningen hade haft samma inställning till samlevnad som den ursprungliga judiska gruppen. Då hade man inte krävt en exklusivt judisk stat utan enbart rätten att bo i området på samma villkor. Skulle palestinierna ha accepterat dem på sådana villkor?

Palestina har varit ockuperat förr.

Det kan vara värt att titta bakåt i historien för att få ett historiskt perspektiv på konflikten.

NÅGRA VIKTIGA ÅRTAL I PALESTINIERNAS OCH ISRAELERNAS HISTORIA ÄR FÖLJANDE:

Jan–sept. 2002	Största offensiven någonsin från israeliska armén (IDF) mot den palestinska civilbefolkningen. Saudiska fredsplanen presenterad.
2001–fortf.	Palestinska självmordsbombningar mot militära o civila israeler
2001	Taba-samtalen (ledde inte till något) Sharon vann över Barak i valet
Sept. 2000–fortf.	Al-Aqsa Intifadan (startade 28 sept. 2000 då Ariel Sharon provocerade med att gå till Haram al-Sharif med tusen soldater
2000	Camp David II fredsförhandlingar utan betydande resultat. Israel beslutar att dra sig ut ur Libanon.
1998	Wye River förhandlingarna – magra resultat
1996	Första palestinska valet. Yassir Arafat väljs till president
1995	Oslo II-avtalet. Premiärminister Rabin avrättas av en israelisk fanatiker

- 1994 Arafat återvänder och den palestinska myndigheten etableras
- 1993 13 sept. skrivs Osloavtalet på i Washington av Rabin, Peres och Arafat
- 1991 Första officiella fredssamtalen startar i Madrid (körs senare över av Oslo)
- 1988 Palestinska självständighetsdeklarationen, (som i sak förutsatte erkännande av Israel). Jordanien överlämnade Västbanken till palestinierna.
- 1987–ca 1990 Intifada I (=folkresning) då palestinierna i hög grad använde icke-våldsmetoder.
- 1982 Israels invasion av Libanon. Massakern i Sabra och Shatila flyktingläger.
- 1979 Camp David fredsavtalet. Innebär att Israel får fred med Egypten.
- 1974 Arafat talar i FN – med olivkvist i handen
- 1973 Yom Kippur-kriget resulterar i att Israel fortsätter ockupationen.
- 1967 Sexdagarskriget. Israel ockuperar Västbanken och Gaza samt det syriska området Golanhöjderna.
- 1964 PLO bildas och Yasser Arafat blir ordförande.
- 1956 Suezkrisen. Israel tar Gaza och Sinai. Återlämnar efter internationella påtryckningar.
- 1950 Israeliska lagarna ”Law of Return” och ”Absentee Property Law” gör att de palestinska flyktingarnas hem och mark i praktiken överförs till Israels judiska immigranter
- 1949 UNRWA bildas av FN för att hjälpa palestinska flyktingar.
- 1948 14 maj deklarerar staten Israel. Israelerna möts av militärt motstånd från arabsidan, men motståndet slås ner. Kriget resulterar i 760 000 palestinska flyktingar och att 418 palestinska byar försvinner, samt att Israel har utökat sitt territorium med över hälften av det som tilldelats palestinierna i FN: s delningsplan. Det innebär att Israel har nära 78 % av landområdet.
- 1947 FN: s delningsplan tas 29 nov. Den judiska befolkningen ägde då totalt 7 % av landets mark. Planen innebar därför stora fördelar för dem.
Delningsplanen innebar följande:
 56,5 % av ytan = judiskt område.
 Befolkning i detta område 1947: 498 000 judar och 325 000 palestinier
 43,5 % av ytan = palestinskt område
 Befolkning i detta område 1947: 807 000 palestinier och 10 000 judar
 Jerusalem skulle vara föremål för ett separat beslut med internationellt styre.
 Palestinierna (genom Jordanien) sa nej till delningsplanen.

- 1942   Zionistkongress beslutar om målet ”Jewish Commonwealth” i Palestina.
- 1937   Peel-kommissionen granskar det brittiska mandatet och kommer fram till att samlevnad mellan folken inte fungerar och att det bästa är att dela landet mellan judar och araber.
- 1920   Britterna börjar styra i området. Två år senare godkännes av FN.
- 1919   Första Palestinska Nationalkongressen i Jerusalem begär självständighet
- 1917   Balfourdeklarationen, då brittiska utrikesministern i hemlighet lovar zionisterna att verka för att de ska få en judisk stat i Palestina
- Ottomanska Imperiet (turkarna) som är i allians med tyskarna, förlorar makten till britterna
- 1909   Tel Aviv grundas som första judiska stad.
- 1903   En våg av judiska invandrare kommer till Palestina.
- 1898   Zionistkongressen beslutar att man vill ha ett judiskt folkhem. (Till en början diskuteras även Uganda som alternativ, men efter den sjunde Zionistkongressen 1905 är bara Palestina kvar som plats för statens bildande.)
- 1500-talet–1917   Ottomanska imperiet styr över det palestinska området.

Det är segrarna som skriver historia brukar man säga. Det stämmer inte alltid. I den moderna historieskrivningen kan omvärlden även vara angelägen om att analysera och ta vara på fakta om förlorarna.

- Har Israel lyckats ”skriva historia” så att det är den israeliska versionen på historieskrivning som omfattas av de flesta i västvärlden? Vad har media för roll i det?
- Lagen om Återvändande är ett fundament i Israels tillkomst och fortlevnad. Namnet är missvisande eftersom den ger alla judar i världen tillåtelse att flytta till Israel – men ett *återvändande* i ordets egentliga mening är det sällan tal om, för personerna har inte bott i Israel förut och återvänder. De flyttar dit för första gången i livet – åtminstone i de flesta fall.
- Vad ska man säga om det faktum att Per Gahrton har rätt att bli israelisk medborgare på grund av att hans mormorsmor var judinna (i Europa)? Det måste jämföras med att palestinier som själva vuxit upp i landet och har haft alla sina förfäder där i alla kända generationer nekats rätten att återvända.

Cordelia Edvardsson beskriver den första Intifadan, som startade 1987 och ett exempel på firandet av den palestinska självständigheten, som symboliseras av Arafats återvändande till Gaza i maj 1994. Det blev en mycket kort tid som det palestinska folket upplevde en framgång och ett hopp. Det kan sägas vara den korta tiden mellan Arafat-Rabins handslag i Washington september 1993 och mordet på Yitzhak Rabin 1995.

- Det israeliska folket lärde sig under första Intifadan att man inte skulle kunna fortsätta ockupationen och samtidigt ha en hög moral för sitt folk, menar Cordelia Edvardsson. Men varför gick det i så fall så lätt för Likud att ta över makten? Skulle den palestinska ledningen ha kunnat påverka det israeliska politiska klimatet så högerkrafterna inte fått sådan framgång?

Jan Guillou beskriver på ett tydligt sätt hur skev den svenska mediabilden av Mellanöstern var under slutet av 1960-talet och minst ett decennium framåt. Personer som annars med engagemang slogs för mänskliga rättigheter och mot förtryck när det gällde andra delar av världen, tycktes helt handlingsförlamade när det gällde att kritisera Israel.

På sidan 298 beskriver Guillou hur han sett tre nyligen förstörda palestinska byar och försökte föra ut denna information i Sverige, men nekades möjligheten i den etablerade pressen. Detta trots att han hade kommit över israeliska försvarsmaktens bandade upptagningar av sprängningarna.

- En överseende attityd till Israel har, inte bara Sverige, utan hela västvärlden visat i många decennier. Hur har det påverkat palestiniernas möjlighet att få stöd för rättmätiga krav? Och hur ser det ut i dagsläget? Finns fortfarande samma överseende attityd?

Litteraturtips

Det förlorade landet, Göran Rosenberg, Bonniers, 1996

Berättelserna – Mellanöstern efter kolonialismen, Per Wirtén, Norstedts, 1996

Rätten till Palestina, Margareta Boman o Elisabeth Carneroth, Palestinagrupperna

2. Ledarskapets betydelse

Kapitel: Mordet på premiärministern av Bengt Nilsson sid. 331-335 (första upplagan sid. 253-256)

Kapitel: Arafat – mannen och myten av Peter Löfgren sid. 375-383 (första upplagan sid. 271-279)

Det Bengt Nilsson lyfter fram av ledarskapet sammanknippas med rädsla och död. Yassir Arafat är rädd. Yitzhak Rabin blir dödad.

Det hör till den komplicerade bilden av Mellanösternkonflikten att samma kväll som palestinier i Gaza skanderar att Rabin borde dö, blir han mördad av en judisk man. Efter hans död misslyckades arbetarpartiet att driva fredsprocessen vidare och Israel tog snart ett stort kliv bakåt vad gäller freden.

- Har en enda ledare så stor betydelse att historien verkligen skulle ha sett helt annorlunda ut i dag om Yitzhak Rabin hade fått leva?
- Yassir Arafat har ständigt livvakter omkring sig och förflyttar sig alltid utan att i förväg ange tider. Hur har det påverkat honom att under årtionden leva med hotet om att någon vill döda honom?
- Peter Löfgren beskriver hur han ställde kritiska frågor till Yassir Arafat gällande brott mot mänskliga rättigheter av den palestinska myndigheten. Varför är det så att radikala motståndskämpar ofta gör sig skyldiga till nonchalans vad gäller rättigheter och rättvisa? Är det rätt att kritisera den palestinska myndigheten för övertramp på mänskliga rättighetsområdet, eller är de ursäktade på grund av det förtryck de lever under och den kamp de utkämpar?

Litteraturtips

Arafat, Alan Hart, Ordfront, 1986

Fredens sidor, en personlig berättelse, Hanan Ashrawi, Brombergs, 1995

3. Vardagsliv med förhinder

Kapitel: Snickaren Hus av Donald Boström sid. 167-172 (första upplagan sid. 153-157)

Kapitel: Khadija väljer sitt liv av Lena Lönnqvist sid. 179-184 (första upplagan sid. 163-167)

Kapitel: Självmordsbombare av Cordelia Edvardson sid. 239-243 (ej med i första upplagan)

Kapitel: Jenin, april 2002 av Per Jönsson sid. 347-350 (ej med i första upplagan)

Bilal, en nittonårig palestinier från en liten by på Västbanken, blev brutalt avrättad av israelisk militär. Donald Boströms skildring av det som skedde vid Bilals död och efteråt är en stark berättelse.

Dessvärre är den inte unik. Israelisk militär har regelmässigt avrättat motståndsmän ända sedan starten av den andra Intifadan, hösten 2000. Det självklara borde vara att fångsla en misstänkt, ange vad personen anklagas för, ge chans till ett försvar och ge en dom i en rättegång. Detta har Israel inte gjort under denna tid, trots påtryckningar från kritiker.

Den israeliska mänskliga rättighetsorganisationen B'Tselem har dokumenterat mängder av brott begångna av Israel sedan hösten 2000. Några exempel: Begränsning av rörelse för civilbefolkningen, beskjutning av barn och andra i civilbefolkningen, kollektiv bestraffning genom utgångsförbud och stängning av områden, förstörelse av hem som bestraffning och säkerhetsåtgärder utan uppenbar fara, tortyr används vid förhör även mot minderåriga, hindrande av civila att tas till sjukhus trots uppenbara behov på grund av akuta skador eller födande av barn och byggande av israeliska bosättningar på ockuperad mark (34 nya under senaste året).

- Är det rätt av Bilal och andra palestinska ungdomar att utöva våld mot israelerna? Varför stoppas de inte av den övriga befolkningen?
- Hur påverkas de israeliska unga soldaterna av att utföra handlingar som den de gjorde mot Bilal?

Berättelsen om Khadija i flyktinglägret i Gaza ger en bild av en stark kvinna i en tuff och mansdominerad värld. Hon har lyckats skapa ett liv för sig och sina tre barn, men de flesta kvinnor har inte kraft att stå emot trycket att gifta om sig i hennes situation. Och då beslutar den avlidne mannens familj om barnens framtid.

- Kan man tala om ”dubbelförtryck” av en stor del av kvinnorna i flyktinglägren i Gaza? De är förtryckta av den israeliska ockupationsmakten, men sedan är de också förtryckta av det muslimska starkt mansdominerade samhälle de lever i.
- Vad har de tre faderlösa barnen i Khadijas familj för framtid?

Inledningarna till Cordelia Edvardsons och Per Jönssons artiklar har skrämmande likheter. Läs och jämför! Det tydliggör hur oskyldiga offer drabbas på båda sidor och hur barnen är de mest utsatta när våldet triumferar.

- Har Cordelia Edvardson rätt i att det inte går att söka grogrunden för självmordsbombarnas fanatiska hat enbart i den israeliska ockupationens förtryck och illdåd, utan att det också handlar om en indoktrinering och hjärntvätt på den palestinska sidan?
- Opinionsundersökningarna som redovisas av Cordelia Edvardson säger bland annat att 67 % av israelerna anser att hoppet om fred finns den dag Israel drar tillbaka bosättningarna från Västbanken och Gaza. Varför får inte denna opinion genomslag i israelisk politik?

Sharon-regeringen i Israel lyckades stoppa den undersökningskommission som utan dröjsmål skulle besöka Jenin efter förstörelsen där. Per Jönsson påpekar att det är unikt att en stat lyckas hindra verkställighet av ett beslut i FN:s säkerhetsråd, men det gjorde Israel i det här fallet.

Veckor passerade och när slutligen siffror på våldsbrotten i Jenin presenterades i media, blev det mest högljudda en kritik mot palestinska källor som hävdade många fler dödsoffer i Jenin än vad som påträffades officiellt.

- Hur kommer det sig att Israel lyckas först med att stoppa en FN-undersökning och sedan att få sympatier för att de skulle ha anklagats från palestinier för större brott än skäligen? Är det på grund av att media är partiskt? Beror det på att västvärlden har en grundmurad kärlek till Israel, som inte rubbas vad israelerna än gör?

Litteraturtips

Resa på Helig Mark, Göran Gunner o Per Wirtén, Verbum, 1990

Jerusalems leende – Dikter, Cordelia Edvardson, Brombergs, 1991

4. Israeliska bosättningar där palestinsk stat ska byggas

Kapitel: Ett möjligt Israel? av Göran Rosenberg sid. 17-24 (första upplagan sid. 11-17)

Kapitel: Drömmen om Israel av Seppo Sinimaa sid. 85-91 (första upplagan sid. 77-82)

Sedan länge har Israel arbetat för att skaffa sig fler och fler markområden på det som är palestinsk mark. Genom att bygga bosättningar på dessa områden, räknar man med att få tydliga argument för att dessa ytor hör till Israel. Palestinierna är givetvis maktlösa i detta.

De hus de bygger anses i regel olagliga och rivs ner.

Israel är också på väg att bygga en mur mellan Israel och de ockuperade områdena. Men Göran Rosenberg hävdar bestämt att det inte går att skapa två samhällen som är helt åtskilda i detta område. Enda möjligheten för en fortsatt rimlig samlevnad mellan israeler och palestinier är att man har två ”pluralistiska samhällen med öppna och transparenta gränser”. Han menar att det då måste finnas en hel del gemensamt i styret av staterna samt ett långtgående politiskt och ekonomiskt samarbete.

- Vilka visioner kan man ha när det gäller samlevnad mellan de två staterna, den dag palestinerna har fått en egen stat? Under andra världskriget kanske ingen kunde förutse att Frankrike och Tyskland skulle ingå i en gemensam europeisk union efter några decennier.

– Vi behöver bosättningarna av säkerhetsskäl, säger en israelisk kvinna till Seppo Sinimaa och anger därmed den springande punkten i konflikten mellan israeliska fredsrörelsen och det officiella Israel. Sedan länge hävdar israeliska fredsrörelsen att det är bosättningarna som står för konflikthärden. De menar att hela Israel i dag offras, både materiellt och moraliskt, för att skydda bosättare som bor på områden som folkrätten inte tillerkänner Israel.

- Vad gör de israeliska bosättarna i city i Hebron för fel? De har ju rätt i att det bodde judar på dessa platser till slutet på 1920-talet då de blev utkörda.

Folkrätten säger utan tvekan att man inte får ta ockuperad mark och bosätta sig där. Alla är klara över denna tolkning, men ändå accepterar världen Israels agerande. Varför?

Litteraturtips

Den gula vinden, David Grossman, Bonniers, 1988

Stenarnas döttrar, Anita Goldman, Bokförlaget EB, 1991

Om ockupationen av Palestina och det svenska sveket, Andreas Malm, Agora, 2002

5. Inshallah betyder ”Om Gud vill”, men är detta vad Gud vill?

Kapitel: Heliga Natt av Donald Boström sid. 223-227 (första upplagan sid. 205-209)

Kapitel: Jerusalem av Cecilia Uddén sid. 189-201 (första upplagan sid. 171-183)

Religionens roll i Jerusalem och i hela Israel-Palestina är mycket viktig. De tre religionerna islam, judendom och kristendom finns representerade och det finns överenskommelser om att man ska respektera varandras krav på att få besöka heliga platser. De palestinska kristna har samma villkor med ett liv under ockupation som muslimerna och det råder inga skillnader i deras krav på israeliskt tillbakadragande. Inom israeliska freds rörelsen finns en organisation som drivs av rabbiner.

Berättelsen om vad som hände Donald Boström under Den heliga natten, då han smög sig med en kvinna till deltagande i den muslimska bönen, är underhållande. Det gick bra och då kan man le åt det hela efteråt. Historien visar dock hur oerhört betydelsefull praktiserandet av den muslimska tron är för huvuddelen av befolkningen.

- Trots att det är uppenbart att muslimerna i Jerusalem har ett seriöst behov av att gå till Haram al –Sharif för att be, har vid ett flertal gånger israeliska soldater trängt in på platsen. Många personer har dödats vid dessa tillfällen. Ska man se allvarigare på israeliska attacker som kränker det religiösa utövandet än på övriga?
- Kan man hoppas att gemenskapen mellan de tre religionerna ska kunna samverka för att vara påtryckande för en varaktig och rättvis fred? Eller är religionerna hindrande för fredsprocessen?

Den mest omstridda staden i världen, Jerusalem, beskrivs av Cecilia Uddén. Hon visar på hur konflikten om Jerusalem lever på gatorna då de gästande turisterna och pilgrimerna tycker att de äger staden, liksom den palestinska befolkningen och den israeliska myndigheten.

- Israel vidgar Jerusalems gränser gång på gång och skapar ett ”Stor-Jerusalem”. Genom att bygga israeliska bosättningar i ringar runt staden, exempelvis ända till Betlehem, anser många att man försöker befästa att staden är judisk-israelisk. Kommer Israel att lyckas göra Jerusalem till en israelisk stad?
- Enligt FN-beslut ska Jerusalem vara föremål för ett särskilt beslut, vilket ska tillgodose alla intressen, även de tre närvarande religionernas. Varför är omvärlden så vacklande i uppföljningen av detta beslut? Kan ingen tvinga Israel att bromsa sitt övertagande av - i stort sett - hela Jerusalem?

Litteraturtips

Vems utlovade land? Colin Chapman, EFS-förlaget, 1984

Politisk Islam, Jan Hjärpe, Gothia, upplaga 1991

Ansikten i Jerusalem, Donald Boström och Agneta Johansson, Libris, 1993

7 portar till Jerusalem, Per Eklund (red), Verbum/SKS, 1997

6. Fredsprocess utan fred i sikte

Kapitel: Intifadan 2 av Cordelia Edvardson sid. 137-139 (första upplagan sid. 123-125)

Kapitel: Fredens Dag av Lars Boström sid. 321-322 (första upplagan sid. 243-244)

Kapitel: Förstörelsen av Palestina av Thomas Hammarberg (ej med i första upplagan)

Det är en helt ny atmosfär under Intifadan nummer två, jämfört med hur det var vid den första Intifadan, vilket Cordelia Edvardson beskriver. Det råder en mer negativ stämning från båda lägren.

- I den andra Intifadan har inte palestinierna stenar och slangbellor längre. Nu använder de också vapen och skjuter för att döda. Vad blir effekterna av våldsupptrappningen?

Lars Boström ger en ögonblicksbild från Jeriko i mitten av 1990-talet. Han beskriver både de palestinska provokationerna och det israeliska våldet, som drabbar civila och barn.

I april 1994, som Lars Boström nämner, var Oslo-avtalet fortfarande färskt och många trodde på framtiden. Hade det gått att få fredsavtalet att konkretiseras om israelisk militär dragit sig tillbaka enligt tidtabellen i avtalet? Hade palestinier börjat tro mer på en fredlig framtid då? Vad ska få de båda folken att börja tro på en fredlig framtid i dag?

Fredsprocessen kom av sig. Osloavtalet i september 1993 och det palestinska självstyrets igångsättande 1994 kom till under en tid av intresse för fredsaktiviteter och dialogarbete. Ett positivt intresse från grupper av israeliska medborgare gällde fram till juli 2000. Camp David-förhandlingarna som hölls då, ledde inte till ett positivt avtal mellan parterna. Den israeliska allmänheten, påverkad av israelisk media och av regeringsuttalanden, fick den bestämda uppfattningen att palestiniernas ledare Yasser Arafat hade sagt nej till ett mycket generöst erbjudande om fred. Förhandlingarna strandade framför allt på Jerusalemfrågan och flyktingfrågan.

I slutet på år 2000 kom sedan dåvarande israeliska regeringschefen Ehud Barak med ytterligare ett förslag till den palestinska ledaren om landindelning. Detta förslag framställdes i israelisk media som ännu ett oerhört generöst erbjudande om markområden med endast 10 procent kvar av israelisk kontroll i det nuvarande ockupationsområdet. När palestinska ledarskapet sade nej även till detta förslag, ansåg den stora majoriteten av Israels befolkning att nu stod det klart att palestinierna inte hade rimliga krav och fredsviljan avtog. När sedan den tydligt fredsfiendliga Ariel Sharon vann valet våren 2001 så gick fredsprocessen helt i stå.

”Ockupationen är olaglig. Varför skulle palestinierna förhandla om det som stulits från dem?” Frågan ställs av Thomas Hammargren och han menar att folkrättsligt sett bör först bosättarna flytta ifrån ockuperad mark och israelisk militär dra sig tillbaka. Därefter skulle förhandlingar starta. Verkligheten följer dock inte den folkrättsliga ordningen.

- Vad betyder folkrätten, när Israel inte bryr sig om att respektera den? Hur borde man trycka på Israel om man vill hävda folkrätten?

I december 2001 lovade Hamas, efter uppmaning av Yassir Arafat, att avbryta självmordsbombningarna. Det blev också tre veckors uppehåll, men då Israel fortsatte med våldsförtrycket under denna tid och till och med dödade Hamas-ledare och ledare för Al-Aqsabrigaden, bröts löftet och självmordsattackerna återupptogs.

- Vad hade hänt om Israel tagit chansen att svara positivt på den uppmjukning som skedde från palestinskt håll och själva trappat ner våldet – istället för tvärtom?

Litteraturtips

Två folk och ett stycke jord, Evert Svensson, Libris, 1998

De palestinska flyktingarna, Thomas Hammarberg, MENA-projektet, UD delstudie 16, 2000

Fred utan land, Edward W Said, Ordfront, 1997